

Kulturdepartementet
Ku2017/01534/DISK

Yttrande över delbetänkandet Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)

Stockholms läns landsting har beretts möjlighet att yttra sig över delbetänkandet Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60).

Sammanfattning

Stockholms läns landsting välkomnar förslaget att ta fram dokumenterade mål och riktlinjer inom ramen för det minoritetspolitiska arbetet. Förslaget ligger i linje med hur landstinget arbetar idag och kan, om förslaget leder till att gemensamma måltal för landstingen genereras, vara ett av de viktigaste förslagen i utredningen för att möjliggöra en utveckling inom den nationella minoritetspolitiken.

Stockholms läns landsting instämmer i utredningens bedömning att nuvarande samordnings- och uppföljningsmyndighet inte ger tillräckligt stöd till landstingen i arbetet med de nationella minoritetsfrågorna. Landstinget välkomnar därför förslaget om att utse en ny myndighet med ansvar för samordning och uppföljning (5.2).

Landstinget tillstyrker förslaget om ett tydliggörande av de nationella minoriteternas rättigheter i hälso- och sjukvårdslagen samt i patientlagen.

Utvärdering av minoritetslagstiftningen

Utredningen föreslår ett tillägg (5 a §) till lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Detta förslag innebär en skyldighet för landstinget som förvaltningsmyndighet att föra strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att deras behov och synpunkter beaktas vid myndighetens beslutfattande. Stockholms läns landsting tillstyrker förslaget, men önskar ett förtydligande av vad som avses med begreppet ”myndighetens beslutsfattande”.

Utredningen föreslår en ny paragraf (5 b §) till lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk vilket innebär att landstingen ska anta styrdokument samt sätta mål för sin minoritetspolitik. Landstingen ska även göra de språkkartläggningar som behövs för att deras minoritetspolitiska mål uppfylls. Givet att Sverige inte tillåter etnisk registrering bedömer Stockholms läns landsting det som svårt att kunna ta fram lämpliga mål och nyckeltal själv. Landstinget menar därför att det vore önskvärt om en ansvarig myndighet, tillsammans med landstingen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), tog fram gemensamma förslag på mål och nyckeltal (4.2.2). Om förslaget leder till gemensamma mätbara mål kan uppföljningen av nationella minoritetslagen bli tydligare samt förutsättningar skapas för öppna jämförelser.

Stockholms läns landsting instämmer i utredningens bedömning att regeringen behöver undersöka möjligheterna att förtydliga 10 § i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk avseende enskildas rätt att få ärendehandläggning på finska, alternativt meänkieli eller samiska i ett förvaltningsområde (4.1.3).

Landstinget delar utredningens ambition vad gäller förslaget om att ha samråd tidigt i ärendehandlägningsprocessen (4.3). Det är samtidigt utmanande då antalet processer och frågor som berörs är mycket omfattande. Landstinget föredrar att se detta som något eftersträvansvärt men inte som ett krav.

Stockholms läns landsting tillstyrker förslaget om att ge Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i uppdrag att utveckla och hålla i utbildningar för nationella minoritetsrepresentanter om samrådsformen (4.3.3).

Förslaget att ge MUCF större ansvar för att stärka minoritetsorganisationernas förutsättningar (4.3.3) tillstyrks. Det är viktigt att MUCF får uppdraget att utveckla sitt arbete för att även tillmötesgå behoven som finns inom området för nationella minoriteter och urfolket samerna.

Att samråden ska vara strukturerade (4.3.2) innebär ett välkommet förtydligande. Stockholms läns landsting efterfrågar ett metodstöd från ansvarig myndighet för att bättre kunna strukturera och genomföra samråden med de nationella minoriteterna. Den europeiska koden och SKL:s Medborgardialog skulle kunna fungera som stöd för att ta fram detta.

Stockholms läns landsting ställer sig positivt till förslaget om kunskapshöjande åtgärder för politiker och tjänstemän. Det är viktigt att även personer som inte idag ansvarar för nationella minoritetsfrågor utbildas i och med att kunskapsnivån generellt är låg.

Tillgång till personal med språk- och kulturkompetens

Stockholms läns landsting instämmer i att det behöver skapas både kort- och långsiktiga lösningar för att säkra tillgången till personal med kunskaper i minoritetsspråken, speciellt inom vård- och omsorgsyrken (8.2). Landstinget tillstyrker förslaget att uppföljningsmyndigheten får ett övergripande ansvar för att informera om utbudet av utbildningar och andra möjligheter till kompetensutveckling, samt vid behov tillskapa uppdragsutbildningar inom vård och omsorg (8.2.2).

De nationella minoriteternas behov inom hälso- och sjukvården

Stockholms läns landsting tillstyrker förslaget om ett tydliggörande av de nationella minoriteternas rättigheter i hälso- och sjukvårdslagen samt i patientlagen. Landstinget instämmer i utredningens analys om behovet av att synliggöra de nationella minoriteternas hälsosituation och aktivt arbeta med prioriterade områden som psykisk ohälsa eller hälsofrämjande insatser (9.1).

Stockholms läns landsting välkomnar förslaget att hälso- och sjukvårdsmyndigheter ska genomföra kontinuerliga undersökningar avseende nationella minoriteters hälsosituation (9.3.3). Dessa kartläggningar är kostsamma och därmed svåra för enskilda landsting att genomföra.

Stockholms läns landsting ställer sig positivt till mer samverkan och samarbete mellan landstingen. Landstinget välkomnar även förslaget (9.3.3) att ge någon av myndigheterna inom hälso- och sjukvårdsområdet i uppdrag att följa upp, stödja och sprida goda exempel samt möjliggöra erfarenhetsutbyte relaterat till nationella minoriteter gällande hälso- och sjukvårdsfrågor.

Landstinget delar utredningens bedömning om att det saknas stöd för vårdgivare när det gäller bemötande och kunskap avseende nationella minoriteter (9.1.5).

Stockholms läns landsting välkomnar förslaget att införa kunskapskrav om de nationella minoriteterna i vårdutbildningarna (9.3).

Utredningen betonar vikten av språk- och kulturkompetens inom psykiatrin, men föreslår inga särskilda insatser inom psykolog- eller psykiatriutbildningarna. Stockholms läns landsting instämmer i utredningens bedömning kring behovet av språk- och kulturkompetens, särskilt inom psykiatrin och efterlyser åtgärder för att förbättra denna kompetens (9.1.2).

Landstinget föreslår en nationell samordning avseende information på 1177 vårdguiden på nationella minoritetsspråk. Detta skulle leda till samordningsvinster (9.3.1).

Stockholms läns landsting förutsätter att det fortsatta utvecklingsarbetet inom hälso- och sjukvårdsområdet kommer att ske i nära samarbete med landstingen.

Hur statsbidraget får användas och om överföring av medel till nästföljande år m.m.

Stockholms läns landsting ställer sig positivt till att den nuvarande ordningen med statsbidraget föreslås behållas (4.4). Landstinget ser dock gärna att nivån höjs i framtiden, helst i proportion till befolkningsantalet. Överföring av oförbrukade statsbidrag till nästkommande år bör möjliggöras (4.4.2). Utredningen riktar kritik mot landstingen, då majoriteten av landstingen inte förbrukat statsbidraget. Stockholms läns landsting tillhör de landsting som förbrukat 2016 års statsbidrag.

Utredningens förslag gällande projektstöd för kommuner som vill genomföra större, fleråriga projekt tillsammans med minoritetsorganisationer (4.4.2) bör även omfatta landstingen.

Samordning och uppföljning

Stockholms läns landsting välkomnar förslaget att en ny myndighet får uppdraget att följa upp, främja och samordna minoritetspolitiken (5.2). Nuvarande samordningsarbete är inte tillräckligt för att möjliggöra ett effektivt arbetssätt i landstingen och för att uppfylla lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Landstinget instämmer i bedömningen att Institutet för språk och folkminnen vore lämplig som vårdmyndighet för den nya samordnings- och uppföljningsmyndigheten